

ALEX MICHAELIDES

ΟΙ ΚΟΡΕΣ

μετάφραση
Κλαίρη Παπαμιχαήλ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΟΠΤΡΑ

*Στη Σόφι Χάνα, που μου έδωσε το θάρρος
να υπερασπιστώ τα πιστεύω μου.*

Πες μου ιστορίες της πρώτης σου αγάπης –
Ελπίδες του Απρίλη, της τύχης τους τρελούς
Ώσπου ν' αρχίσουν οι τάφοι να σαλεύουν,
Και οι νεκροί να πιάσουν να χορεύουν.*
–ΛΟΡΔΟΣ ΑΛΦΡΕΝΤ ΤΕΝΙΣΟΝ, *Το Όραμα της Αμαρτίας*

---

* Η απόδοση των παραθεμάτων είναι της μεταφράστριας, εκτός όπου σημειώνεται διαφορετικά. (ΣτΕ)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο ΕΝΤΟΥΑΡΝΤ ΦΟΣΚΑ ήταν δολοφόνος.

Αυτό ήταν γεγονός. Δεν ήταν κάτι που η Μαριάννα το ήξερε σε εγκεφαλικό επίπεδο, σαν ιδέα. Το ήξερε το σώμα της. Το ένιωθε στα κόκαλά της, να κυλάει στο αίμα της και βαθιά μέσα σε κάθε κύτταρο.

Ο Έντουαρντ Φόσκα ήταν ένοχος.

Κι ωστόσο, δεν μπορούσε να το αποδείξει· και ίσως να μην το αποδείκνυε ποτέ. Αυτός ο άντρας, αυτό το τέρας που είχε σκοτώσει τουλάχιστον δύο ανθρώπους, ήταν πολύ πιθανό να κατέληγε ελεύθερος.

Ήταν τόσο αυτάρεσκος, τόσο σίγουρος για τον εαυτό του. Νομίζει πως τη γλίτωσε, συλλογίστηκε η Μαριάννα. Πίστευε ότι είχε νικήσει.

Μα δεν είχε νικήσει. Όχι ακόμη.

Η Μαριάννα ήταν αποφασισμένη να αποδειχτεί εξυπνότερη από εκείνον. Έτσι έπρεπε.

Θα έμενε άγρυπνη όλη νύχτα και θα θυμόταν όλα όσα είχαν συμβεί. Θα καθόταν εδώ, σ' αυτό το μικρό, σκοτεινό δωμάτιο στο Κέμπριτζ, θα σκεφτόταν, και θα έβρισκε την άκρη. Κοίταξε προσηλωμένη την κόκκινη μπάρα της ηλεκτρικής θερμάστρας που έκαιγε στον τοίχο κι έλαμπε

μέσα στο σκοτάδι· σαν να ήθελε να βρεθεί σε κατάσταση ύπνωσης.

Θα γύριζε νοερά στην αρχή αρχή και θα τα θυμόταν όλα.
Την παραμικρή λεπτομέρεια.

Και θα τον τσάκωνε.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Κανείς δεν μου είπε ποτέ ότι η θλίψη
έμοιαζε τόσο πολύ με τον φόβο.
–Κ. Σ. ΛΙΟΥΙΣ, *Παρατηρώντας τη θλίψη*

ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ ΝΩΡΙΤΕΡΑ, η Μαριάννα βρισκόταν στο σπίτι της στο Λονδίνο.

Ήταν γονατιστή στο πάτωμα, μ' ένα σωρό χαρτοκιβώτια ολόγυρά της. Έκανε άλλη μια απόπειρα, με μισή καρδιά, να ξεχωρίσει τα υπάρχοντα του Σεμπάστιαν.

Το εγχείρημα δεν πήγαινε καλά. Έναν χρόνο μετά τον θάνατό του, τα περισσότερα πράγματά του εξακολουθούσαν να παραμένουν διάσπαρτα στο σπίτι σε διάφορες στοίβες και μισογεμάτες κούτες. Έμοιαζε ανήμπορη να ολοκληρώσει αυτή τη δουλειά.

Εξακολουθούσε να είναι ερωτευμένη μαζί του, αυτό ήταν το πρόβλημα. Παρότι ήξερε ότι δεν θα έβλεπε ποτέ ξανά τον Σεμπάστιαν –αφού είχε χαθεί για πάντα–, εξακολουθούσε παρ' όλα αυτά να είναι ερωτευμένη· και δεν ήξερε τι να κάνει με όλη αυτή την αγάπη που είχε μέσα της. Ήταν τόσο πολλή, τόσο ασυμμάζευτη· έσταζε, ξεχειλίζε, ξεχυνόταν από μέσα της, σαν το γέμισμα μιας παλιάς πάνινης κούκλας που ξηλωνόταν στις ραφές.

Μακάρι να μπορούσε να συσκευάσει σε μια κούτα την

αγάπη της, όπως πάσχιζε να κάνει με τα πράγματά του. Τι αξιολύπητο θέαμα – η ζωή ενός ανθρώπου να συρρικνώνεται σε μερικά ανεπιθύμητα αντικείμενα που θα κατέληγαν στα παζάρια.

Η Μαριάννα άπλωσε το χέρι της στην πιο κοντινή κούτα κι έβγαλε από μέσα ένα ζευγάρι παπούτσια.

Τα περιεργάστηκε: ήταν τα παλιά πράσινα αθλητικά του που τα φορούσε όταν έτρεχε στην παραλία. Ήταν ακόμη κάπως νωπά· με κόκκους άμμου σφηνωμένους στις σόλες τους.

Δώσ' τους μια να φύγουν, είπε στον εαυτό της. Πέτα τα στα σκουπίδια. Εμπρός, τώρα.

Ακόμα και την ώρα που το σκεφτόταν, ήξερε πως ήταν αδύνατον. Δεν ήταν αυτός, δεν ήταν ο Σεμπάστιαν· δεν ήταν ο άντρας που αγαπούσε και θα αγαπούσε για πάντα – ήταν απλώς ένα ζευγάρι παλιά παπούτσια. Κι έτσι, όμως, αν τα αποχωριζόταν, θα ήταν μια πράξη αυτοκαταστροφής· σαν να πίεζε ένα μαχαίρι στο μπράτσο της και να έκοβε ένα κομμάτι απ' το δέρμα της.

Η Μαριάννα ακούμπησε τα παπούτσια στο στήθος της. Τα αγκάλιασε σφιχτά, όπως θα αγκάλιαζε ένα παιδί. Κι έκλαψε.

Πώς είχε καταλήξει έτσι;

Μέσα σε διάστημα ενός μόνο χρόνου, που κάποτε θα είχε κυλήσει σχεδόν ανεπαίσθητα –και τώρα απλωνόταν πίσω της σαν έρημο τοπίο ισοπεδωμένο από έναν τυφώνα–, η ζωή που ήξερε είχε εξαφανιστεί, αφήνοντας τη Μαριάννα σε αυτό το σημείο: τριάντα έξι ετών, μόνη και μεθυσμένη μια Τρίτη βράδυ, να σφίγγει πάνω της τα παπούτσια ενός

νεκρού, λες και ήταν ιερά λείψανα – που, από μια άποψη, ήταν.

Κάτι υπέροχο, κάτι ιερό είχε πεθάνει. Ό,τι είχε απομείνει από τον Σεμπάστιαν ήταν τα βιβλία που διάβασε, τα ρούχα που φόρεσε, τα πράγματα που άγγιξε. Η Μαριάννα ακόμη μύριζε το άρωμά του πάνω τους, ακόμη τον γεύοταν στην άκρη της γλώσσας της.

Γι' αυτό της ήταν αδύνατον να πετάξει τα πράγματά του: κρατώντας τα, κρατούσε με κάποιο τρόπο τον Σεμπάστιαν ζωντανό, έστω και λίγο. Αν τα άφηνε, θα τον έχανε ολότελα.

Στο δοκίμιό του *Πένθος και μελαγχολία**, ο Φρόιντ υποστήριζε ότι μετά τον θάνατο ενός αγαπημένου προσώπου, η απώλεια πρέπει να γίνει ψυχολογικά αποδεκτή και το νεκρό άτομο να εγκαταλειφθεί· αλλιώς κινδυνεύεις να υποπέσεις σε παθολογικό πένθος, το οποίο εκείνος αποκαλούσε «μελαγχολία» – κι εμείς το λέμε κατάθλιψη.

Η Μαριάννα αυτό το καταλάβαινε. Ήξερε ότι έπρεπε να αφήσει τον Σεμπάστιαν· μα δεν μπορούσε – επειδή ήταν ακόμη ερωτευμένη μαζί του. Ήταν ερωτευμένη, μολονότι εκείνος είχε χαθεί για πάντα, είχε περάσει πίσω από το πέπλο – *πίσω από το πέπλο, πίσω από το πέπλο*: από πού προερχόταν αυτή η φράση; Από τον Τένισον μάλλον.

Πίσω από το πέπλο.

Έτσι αισθανόταν, από τον θάνατο του Σεμπάστιαν και μετά. Η Μαριάννα δεν έβλεπε πια τον κόσμο με χρώματα. Η ζωή ήταν σιωπηλή και γκριζα· και πολύ μακριά, πίσω από ένα πέπλο – πίσω από μια καταχνιά θλίψης.

Ήθελε να κρυφτεί από τον κόσμο, από τον θόρυβο και

* *Πένθος και μελαγχολία*, μτφρ. Ν. Μυλωνά, εκδ. Νίκας, Ιούνιος 2017. (ΣΤΜ)

τον πόνο του – και να καταφύγει εδώ, στη δουλειά της, και στο μικρό κίτρινο σπίτι της.

Κι εκεί θα είχε μείνει, αν η Ζόι δεν της τηλεφωνούσε από το Κέμπριτζ εκείνο το βράδυ του Οκτώβρη.

Με το τηλεφώνημα της Ζόι ύστερα από την απογευματινή ομάδα της Δευτέρας· έτσι άρχισαν όλα.

Έτσι ξεκίνησε ο εφιάλτης.

Η ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΟΜΑΔΑ της Δευτέρας συναντιόταν στο καθιστικό της Μαριάννας.

Ήταν ένα ευρύχωρο δωμάτιο. Άρχισε να χρησιμοποιείται για ψυχοθεραπείες λίγο καιρό αφότου η Μαριάννα κι ο Σεμπάστιαν μετακόμισαν στο κίτρινο σπίτι.

Το αγαπούσαν πολύ εκείνο το σπίτι. Βρισκόταν στους πρόποδες του Πρίμρουζ Χιλ στο βορειοδυτικό Λονδίνο και ήταν βαμμένο με το ίδιο έντονο κίτρινο χρώμα που είχαν οι πρίμουλες οι οποίες φύτεωναν τα καλοκαίρια στον λόφο. Το αγιόκλημα σκαρφάλωνε σε έναν από τους εξωτερικούς τοίχους και τον σκέπαζε με λευκά ευωδιαστά λουλούδια· τους καλοκαιρινούς μήνες, το άρωμά τους τρύπωνε μέσα από τα ανοιχτά παράθυρα, ανεβαίνοντας τις σκάλες και χασομερώντας στους διαδρόμους και στα δωμάτια, πλημμυρίζοντάς τα γλυκύτητα.

Έκανε ασυνήθιστη ζέστη εκείνη τη Δευτέρα το απόγευμα. Αν και αρχές Οκτώβρη, το γαϊδουροκαλόκαιρο συνεχιζόταν, σαν πεισματάρης καλεσμένος, αρνούμενο να δώσει προσοχή στις νύξεις των ξεραμένων φύλλων στα δέντρα,

ὅτι ἴσως εἶχε ἔρθει ἡ ὥρα να φύγει. Ο απογευματινός ἥλιος ἔλουζε το καθιστικό μ' ἓνα χρυσαφένιο φως με κόκκινες αποχρώσεις. Πριν ἀπό τη συνεδρία, ἡ Μαριάννα τράβηξε τις κουρτίνες, ἀλλά ἄφησε τα παράθυρα ανοιχτά μερικά εκατοστά για να μπαίνει ἀέρας.

Ἵστερα τακτοποίησε τις καρέκλες ὥστε να σχηματίζουν κύκλο.

Εννιά καρέκλες. Μία για κάθε μέλος της ομάδας και μία για τη Μαριάννα. Θεωρητικά, οι καρέκλες θα ἔπρεπε να εἶναι ολόιδιες – μα ἡ ζωή δεν λειτουργοῦσε ἔτσι. Παρά τις καλύτερες προθέσεις της, εἶχε μαζέψει με τα χρόνια διάφορες καρέκλες με ἴσια πλάτη, μια ποικιλία ἀπό υλικά, σχήματα και μεγέθη. Ἡ χαλαρή της στάση ἀπέναντι στις καρέκλες ἦταν ἴσως χαρακτηριστική του τρόπου με τον οποίο καθοδηγοῦσε την ομάδα της. Ἡ Μαριάννα ἦταν χαλαρή, ἀκόμα κι αντισυμβατική θα ἔλεγε κανεῖς, στην προσέγγισή της.

Ἡ ψυχοθεραπεία, ἰδιαίτερα ἡ ομαδική ψυχοθεραπεία, ἦταν εἰρωνική ἐπιλογή ἐπαγγέλματος για τη Μαριάννα. Ἀπό μικρό παιδί, υπήρξε πάντα ἀμφίθυμη με τις ομάδες – ἔως και καχύποπτη.

Μεγάλωσε στην Ελλάδα, στα περίχωρα της Αθήνας. Ζούσαν σ' ἓνα μεγάλο παλιό σπίτι, στην κορυφή ἐνός λόφου σκεπασμένου μ' ἓνα σταχτοπράσινο σάβανο ἀπό ἐλιόδεντρα. Ὅταν ἦταν μικρή, καθόταν στη σκουριασμένη κούνια στον κήπο κι ἀναλογιζόταν την ἀρχαία πόλη που ἀπλωνόταν κάτω ἀπό τα πόδια της μέχρι τους κίονες του Παρθενώνα στην κορυφή ἐνός ἄλλου λόφου, πέρα μακριά. Της φαινόταν τεράστια, ἀτέλειωτη· ἡ ἴδια ἀισθανόταν τόσο μικρή κι ἀσήμαντη, και την ἀτένιζε με μεταφυσικό δέος.

Ὅποτε συνόδευε την οἰκονόμο σε ἐξορμήσεις για ψώνια

στην πολυσύχναστη και πολύβουη αγορά στο κέντρο της Αθήνας, η Μαριάννα κυριευόταν από νευρικότητα. Κι ανακουφιζόταν, κι επίσης ξαφνιαζόταν λιγάκι, όταν γύριζε στο σπίτι αλώβητη. Καθώς μεγάλωνε, οι μεγάλες ομάδες εξακολουθούσαν να τη φοβίζον. Στο σχολείο βρισκόταν στο περιθώριο, έχοντας την αίσθηση ότι δεν ταίριαζε με τις συμμαθήτρές της. Κι ήταν δύσκολο να απαλλαγεί απ' αυτό το συναίσθημα. Πολλά χρόνια αργότερα, κάνοντας ψυχοθεραπεία, κατάλαβε ότι το προαύλιο του σχολείου ήταν απλώς ένας μακρόκοσμος της οικογενειακής μονάδας: πράγμα που σήμαινε ότι η ταραχή της αφορούσε λιγότερο το εδώ και τώρα –λιγότερο το ίδιο το προαύλιο, ή την αγορά στην Αθήνα, ή οποιαδήποτε άλλη ομάδα στην οποία υπήρχε περίπτωση να βρεθεί– και περισσότερο την οικογένεια και το μοναχικό σπίτι όπου είχε μεγαλώσει.

Το σπίτι τους ήταν πάντα κρύο, ακόμα και στην ηλιόλουστη Ελλάδα. Υπήρχε μια ερημιά εκεί μέσα – μια έλλειψη ζεστασιάς, σωματικής και ψυχικής. Αυτό σε μεγάλο βαθμό οφειλόταν στον πατέρα της Μαριάννας, ο οποίος, μολονότι αξιοθαύμαστος από πολλές απόψεις –γοητευτικός, ισχυρός, πανέξυπνος–, ήταν επίσης ιδιαίτερα πολύπλοκος άνθρωπος. Η Μαριάννα υποψιαζόταν ότι είχε πάθει ανήκεστο βλάβη από την παιδική του ηλικία. Δεν γνώρισε ποτέ τους γονείς του πατέρα της· κι εκείνος σπάνια τους ανέφερε. Ο πατέρας του ήταν ναυτικός κι απέφευγε να μιλάει για τη μητέρα του. «Δούλευε στις προβλήτες», έλεγε για κείνη με τέτοια ντροπή, ώστε η Μαριάννα πίστευε ότι μάλλον ήταν πόρνη.

Ο πατέρας της μεγάλωσε στις φτωχογειτονίες της Αθήνας και γύρω από το λιμάνι του Πειραιά. Άρχισε να δουλεύει στα πλοία από μικρός και γρήγορα μπλέχτηκε με το εμπόριο

και την εισαγωγή καφέ και σταριού, και, όπως φανταζόταν η Μαριάννα, λιγότερο ευχάριστων πραγμάτων. Στα είκοσι πέντε του χρόνια είχε αγοράσει δικό του πλοίο κι από εκεί κι ύστερα έφτιαξε την εφοπλιστική του εταιρεία. Δημιούργησε τη δική του μικρή αυτοκρατορία με σκληρότητα, αίμα κι ιδρώτα.

Έμοιαζε λίγο με βασιλιά, σκεφτόταν η Μαριάννα – ή με δικτάτορα. Αργότερα ανακάλυψε ότι ήταν πάμπλουτος, αν και κανείς δεν θα το μάντευε από τον λιτό, σπαρτιάτικο τρόπο ζωής τους. Ίσως να τον είχε μαλακώσει η μητέρα της, η γλυκιά, ντελικάτη Αγγλίδα μητέρα της· αν ζούσε. Ωστόσο, πέθανε τραγικά νέα, λίγο καιρό αφότου γεννήθηκε η Μαριάννα.

Η Μαριάννα γεννήθηκε με μια έντονη επίγνωση αυτής της απώλειας. Ως ψυχοθεραπεύτρια, ήξερε ότι η πρώτη αίσθηση εαυτού που έχει ένα μωρό προέρχεται από το βλέμμα των γονιών του. Γεννιόμαστε και μας παρακολουθούν – οι εκφράσεις των γονιών μας, αυτό που αντικρίζουμε στον καθρέφτη των ματιών τους, καθορίζει πώς βλέπουμε τον εαυτό μας. Η Μαριάννα είχε χάσει το βλέμμα της μητέρας της – κι ο πατέρας της... να, δυσκολευόταν να την κοιτάξει κατάματα. Συνήθως κοιτάζε πάνω από τον ώμο της όποτε της απευθυνόταν. Η Μαριάννα άλλαζε ξανά και ξανά θέση διαρκώς, μετακινούνταν πέρα δώθε ώστε να βρεθεί στο οπτικό του πεδίο, ελπίζοντας να τη δει – ωστόσο, με κάποιο τρόπο πάντα παρέμενε στο περιθώριο.

Τις σπάνιες περιπτώσεις που την άγγιζε το βλέμμα του, υπήρχε εκεί τόση περιφρόνηση, τόσο φλογερή απογοήτευση. Τα μάτια του της έλεγαν την αλήθεια: δεν ήταν αρκετά καλή. Όσο κι αν έβαζε τα δυνατά της, η Μαριάννα

δισσθανόταν διαρκώς ότι υστερούσε, καταφέρνοντας να πει ή να κάνει το λάθος πράγμα· και μόνο που υπήρχε, έμοιαζε να τον εκνευρίζει. Διαφωνούσε ατέλειωτα μαζί της για οποιοδήποτε θέμα· ήταν ο Πετρούκιο στην Κατερίνα της* – αν εκείνη έλεγε πως είχε κρύο, αυτός ισχυριζόταν ότι είχε ζέστη· αν του έλεγε ότι είχε λιακάδα, ο πατέρας της επέμενε πως έβρεχε. Ωστόσο, παρά την κριτική και την αρνητικότητά του, η Μαριάννα τον αγαπούσε. Ήταν η μοναδική της οικογένεια και λαχταρούσε να φανεί αντάξια της αγάπης του.

Ελάχιστη αγάπη έζησε στην παιδική της ηλικία. Είχε μια μεγαλύτερη αδελφή, μα δεν ήταν ιδιαίτερα συνδεδεμένες. Η Ελίζα ήταν επτά χρόνια μεγαλύτερή της και δεν έδειχνε κανένα ενδιαφέρον για την ντροπαλή μικρότερη αδελφή της. Κι έτσι, η Μαριάννα περνούσε μέσα στη μοναξιά τους ατέλειωτους καλοκαιρινούς μήνες, παίζοντας μονάχη της στον κήπο, κάτω από το αυστηρό βλέμμα της οικονόμου. Δεν ήταν άξιο απορίας, λοιπόν, που μεγάλωσε κάπως απομονωμένη κι ένιωθε άβολα με τον κόσμο.

Ήταν τραγική ειρωνεία, που δεν της πέρασε απαρατήρητη, ότι κατέληξε ψυχοθεραπεύτρια σε ομάδες. Παραδόξως, όμως, η αμφιθυμία της για τους άλλους τη βοήθησε πολύ. Στην ομαδική ψυχοθεραπεία, το επίκεντρο αποτελεί η ομάδα κι όχι το άτομο: για να πετύχει κανείς ως ψυχοθεραπευτής πρέπει –ως έναν βαθμό– να είναι αόρατος.

Η Μαριάννα ήταν καλή σ' αυτό.

Στις συνεδρίες της, πάντα κρατιόταν όσο το δυνατόν σε απόσταση από την ομάδα. Παρενέβαινε μόνον όταν η

---

* Αναφορά στους δύο κεντρικούς ήρωες από *Τη στρίγκλα που έγινε αρνάκι*, του Σαϊξ-πριρ. (ΣτΜ)

επικοινωνία δεν ήταν πλέον εφικτή ή χρειαζόταν να δώσει κάποια ερμηνεία, ή σε περίπτωση που κάτι πήγαινε στραβά.

Εκείνη τη συγκεκριμένη Δευτέρα, σχεδόν από την πρώτη στιγμή προκλήθηκε ένας καβγάς που απαίτησε μια σπάνια παρέμβαση από τη μεριά της. Το πρόβλημα, ως συνήθως, ήταν ο Χένρι.